

ושלישי רביעי (סי' טעט-פ) ואפשר ליישב קצת דמ"ש נקימן מע"ג (רי"ד) בכוס ראשון לזרין לשמות פסח אחרת בהסידה ממילא שמעיין דהוא הדין בכוס שני דמאי שנה ולפיכך לא היה זרין לחזור ולכתוב דין זה בפירוש גבי כוס שני אבל בכוס שלישי דקי"ל (פסחים ק"ו):

על כוס ראשון ושלישי וזרכה אחרונה אין לזרין כי אם על כוס רביעי וכן מלאחי כחוב בשם ה"ר יונה (סוף סדר פסח) וכן ראוי לעשות בהממעט צרכות לא הפסיד דצרכות אינן מעכבות אבל המרבה מפסיד דהויא זרכה לבטלה עכ"ל וכ"כ הרשב"א בתשובה (סי' ס"ו) עב ומוחסות סי' רל-רל"ב) וכן פשט המנהג:

סימן תעה

פרטי רמזי דינים החבוארים בזה הסימן

[א.א] ברכת המוציא ומצה ואכילת מרור וברכתו וטיבול שני: [ב] ואם אין לו שאר ירקות לטיבול ראשון: [ג.א] וכריכה אי בעיא הסיכה ולא יסיח עד שיעשה כריכה: [ג] ואם בלע מצה או מרור: [ה] ואם היה נכפה בשעה שאכל מצה: [ו] ואם אכלה חציאין: [ז] אין חיוב מצה אלא בלילה הראשון: ואם צריך שתי מצות או שלש: וטעם למה נוהגים לעשותם מעשרון ולמה עושים בהם סימן א' ב' ג':

א(א) ויבוא ידיו ויקח הקערה שהמצות בתוכה כסדר שהניחום השלמה למעלה והפרוסה תחתיה ויברך על השלמה המוציא ויבצע ולא יאכל עד שיברך על הפרוסה על אכילת מצה (ה) (ו) ויאכל משתייהן ביחד

דבין שלישי לרביעי לא ישחה סלקא דעתך אמינא דאין לו לחזור ולשמות בהסידה וכן אחר כוס רביעי שכבר הסית דעתו מלשמות עוד ולזרין לחזור ולזרין צורה פרי הגפן והוי כמסויף על הכוסות סלקא דעתך אמינא דאין לו לחזור ולשמות בהסידה לפיכך היה זרין לפרש לבגדיהו דאפילו הכי יש לו לחזור ולשמות בהסידה וק"ל:

תעה א ויבוא ידיו. צפרק ערבי פסחים אסקינא דאע"ג דנטל ידיו צטיבול ראשון נוטל ידיו צטיבול שני משום דכיון דבעי למימר אגדתא והלילה דלמא

אסויה אסיה לדעתיה ונגע ומשמע שאם נזהר שלא להסית דעתו ושלא ליגע במקום הטינופת אין זרין נטילה אחרת וכן פסק המרדכי בצדר הראשון של פסח: ומה שכחב צ"י ח"ל ונראה לי דאין לזרין צדק שלא לנטל תקנת חכמים שחיקו לטול פעמיים צליל פסח לא ידעתי לו טעם דכיון דעיקר התקנה משום דלמא נגע א"כ ממילא היכא דצריח ליה ללא נגע לא זרין לנטילה אחרת ואפילו למאי שקבעתי למעלה נקימן מע"ג (סוף ס"ו) דאין לזרין על שמי הנטילות הראשונות שייך דין זה דדוקא היכא דאיכא למיחש לדילמא נגע לזרין לזרין על נטילת ידים קודם סעודה כשנוטל

ונוטל ידיו שנייה ומזרין על נטילת ידים מפני שהסית דעתו צעמ קריאת ההגדה. וכתב המרדכי (לד): נראה לי שאם נמכוין צנטילה ראשונה לגמור זה כל סעודתו בלא היסח הדעת אין זרין לחזור ולטול שניה עד כאן. ונראה לי דאין לזרין צדק שלא לנטל תקנת חכמים שתקנו לטול פעמיים צליל פסח: ומה שכתב רבינו ויקח הקערה שהמצות בתוכה כסדר שהניחום השלמה למעלה והפרוסה תחתיה. הכי אמרינן צפרק כ"ד מצרכין (צרכות טע): הכל מודים צפסח שמינח פרוסה לזרין שלמה וטוע:

ועל כוס ראשון ושלישי וזרכה אחרונה אין לזרין כי אם על כוס רביעי וכן מלאחי כחוב בשם ה"ר יונה (סוף סדר פסח) וכן ראוי לעשות בהממעט צרכות לא הפסיד דצרכות אינן מעכבות אבל המרבה מפסיד דהויא זרכה לבטלה עכ"ל וכ"כ הרשב"א בתשובה (סי' ס"ו) עב ומוחסות סי' רל-רל"ב) וכן פשט המנהג:

פסח שלישים אז דאי אין לו לזרין על שמי הנטילות הראשונות אבל אם נזהר שלא להסית ושלם ליגע יכול לטול ידיו קודם קדוש וזרין שפעלה לו לסעודה ויברך מיד על נטילת ידים ואז פעלה ג"כ לטיבול הראשון שהכל נחשב מעיין הסעודה ושז אין זרין נטילה אחרת כן נראה מעיקר הדין. אכן למאי שקבענו למעלה נקימן מע"ג (סוף ג) שלא להפסיק בין נטילה להמוציא בשום הפסקה כדמשמע ברש"למי (צרכות פ"א ה"א) א"כ צליל פסח נמי אין להפסיק כל עיקר לפי הירושלמי מע"ג דצנלמודא דידן משמע דליכא למיחש להפסקה בין נטילה להמוציא מכל מקום בזה קי"ל כהירושלמי:

ב ומה שכתב השלמה למעלה וכו'. כלומר דמשום דאין מעבירין על המנוח (עי' יומא לג. וט"ז) הניח השלמה למעלה שהיא הראשונה כדי שיברך עליה המוציא שהיא המנוחה הראשונה כמו שנחנצור סימן מע"ג (סוף יא): ומה שכתב ומברך על השלמה המוציא וכו'. כ"כ הרא"ש (סי' ל) דמזכר על השלמה המוציא ללא גרע יו"ט של פסח משאר צמנות וימים טובים שמזכרים המוציא על השלמים והא דאמרינן צרכות (טע): הכל מודים צפסח שמינח פרוסה בתוך השלמה וצו"ע מאי טעמא לחם עוני כחיי (דברים טו ג) היינו אומו לחם שיו"ט בו ידי אכילת מצה אבל המוציא פשיטא דעל שלמים צעינן כשאר ימים טובים וכו': ומה שכתב דלא יאכל עד שיברך על הפרוסה על אכילת מצה ויאכל משניהם ביחד. כ"כ הרא"ש (טס) ואוכלין ציחד וכו' והטעם דאם יאכל של המוציא סתלה שהיא של שלמה הרי צאוסה אכילה ינא ידי חובת מצה ואין צעינן לחם עוני לשל מצה דהיא פרוסה ולא שלמה. ומהר"ל מפלאג (צרכות ה' פ"ג) הקשה על זה דהא אמרינן צפרק האיש מקדש (קידושין י:): דכל מידי דלימיה בזה אחר זה צנת אחת נמי לימא. ואפשר לומר דעיקר הקפידא אינה אלא לענין ציעה שיצנע ויברך על הפרוסה על אכילת מצה אבל לענין אכילה לא נפקא לן מינה מידי מדע שהרי אם אינו יכול לאכול משניהם יחד אוכל של המוציא תחלה וכו' אלא דאי דלכתחלה קאמר דיותר נכון לאכול משניהם יחד דיו"ט צאוסה אכילה של פרוסה ידי חובת מצה אבל היכא דלא אפשר לן לית לן צה דלא קפדינן אלא שיניח הפרוסה בתוך השלמה ולצנוע ולזרין על הפרוסה על אכילת מצה וק"ל:

ג ומה שכתב שיאכל בזית מבד אחד. היינו לפי שאין אכילה פחותה מכזית (פסחים לג: ירושלמי יומא פ"ב ה"א) מיהו תימה צשלמא מן הפרוסה שמזכר עליה על אכילת מצה שפיר דבעי כזית אבל מן השלמה שמזכר עליה המוציא מאי שנה משאר פת שמזכר עליו המוציא מע"פ שאינו אוכל כזית כמו צפסח רבינו למעלה נקימן ר"י ומו דאפילו לה"ר יונה צפרק כ"ד מצרכין (צרכות ט"ז) שקוצר

פרישה

תעה (א) ויבוא ידיו ויקח וכו'. מע"פ שנטל ידיו צטיבול ראשון אמרינן צערי פסחים שחזר ונטל ידיו שנית ומזכר על נטילת ידים מפני שהסית דעתו בקריאת ההגדה ופסק צ"י שלא יכוין צנטילה ראשונה לצאת זה כל הסעודה כדי שלא לנטל מצות חכמים דלא כמרדכי: ודא יאכל עד שיברך על הפרוסה וכו'. כן הוא גירסת הרמב"ם לזרין על אכילת מצה ועל אכילת מרור וכתב הרב המגיד הטעם מפני שצרכה זו מוציא עמנו ואחרים עמו השומעין אותו והוא מסיק לאכול מצה אבל צ"י כתב והעולם נהגו לזרין על: והטעם שאינו מזכר גם על אכילת מצה על מצה דהמוציא משום דאין עושין מצות חילתו והא ראייה משנע צרכות לזרין

